

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
z dnia 9 listopada 2017 r.
w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w m. st. Warszawie z Jadwigi i Witolda Kokoszków na Zbigniewa Stypułkowskiego.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m. st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m. st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Jadwigi i Witolda Kokoszków. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia

IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Jadwigi i Witolda Kokoszków wypełnia normę art. 1 ustawy.

Witold Kokoszko (1908-1942) był technikiem metalowcem, członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS) o pseudonimie „Wacław”. Współzałożył warszawską organizację Polskiej Partii Robotniczej (PPR). Pracował w zakładach Škoda na Okęciu, później w zakładach „Avia” przy ul. Siedleckiej, gdzie werbował robotników do Gwardii Ludowej. Gromadził broń, organizował akcje zbrojne i sam brał w nich udział. Został komendantem GL na Warszawę Prawobrzeżną. Aresztowany przez gestapo, zginął wśród 50 powieszonych więźniów Pawiaka w pierwszej publicznej egzekucji 16 października 1942 r. Była ona odwetem za wysadzenie tydzień wcześniej torów kolejowych na wszystkich sześciu wlotowo-wylotowych liniach węzła warszawskiego i odbyła się właśnie w pobliżu jednego z tych dworców. Pośmiertnie odznaczony Został Krzyżem Grunwaldu.

Jadwiga Kokoszko z Marchewskich (1914-1943) była absolwentką Gimnazjum im. Klementyny z Tańskich Hoffmanowej, później ukończyła zaś prawo na Uniwersytecie Warszawskim i pracowała w Sądzie Okręgowym w Warszawie oraz w Ministerstwie Sprawiedliwości. W czasie okupacji brała czynny udział w pracach organizacyjnych PPR, tworzyła szkolenia grup kobiecych. Po śmierci męża przejęła jego pseudonim i jego prace; aktywnie działała w KD Mokotów i KD Powiśle. Jej mieszkanie przy ul. Chełmskiej 38 było siedzibą dowództwa GL; organizowała łączność, kolportaż, werbunek nowych członków. 15 lipca 1943 r. uczestniczyła w grupie 5 bojowców dowodzonej przez Henryka Sternhela „Gustawa” w akcji przeciwko oddziałowi SA w Alejach Ujazdowskich. Aresztowana w swoim mieszkaniu przez gestapo, które wykryło archiwum zawierające rozkazy i spis pseudonimów członków sztabu GL, więziona w al. Szucha, została rozstrzelana na Pawiaku lub w ruinach getta. Podobnie jak mąż pośmiertnie odznaczona została Krzyżem Grunwaldu.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy Jadwigi i Witolda Kokoszków na ulicę Zbigniewa Stypułkowskiego.

Zbigniew Franciszek Stypułkowski (1904 - 1979) – polski polityk, adwokat, poseł na Sejm w II RP. Po agresji Niemiec na Polskę we wrześniu 1939 r. zgłosił się na ochotnika do wojska. Jego oddział został wzięty do niewoli przez Armię Czerwoną na Wołyniu po agresji sowieckiej 17 września 1939 r. Został wywieziony do obozu jenieckiego w Talicy. W marcu 1945 r. wraz z innymi przywódcami polskiego państwa podziemnego został aresztowany przez NKWD i wywieziony na moskiewską Łubiankę oraz osądzony w pokazowym procesie szesnastu. Po powrocie do kraju, zagrożony aresztowaniem, został wywieziony przez

oficerów 1 Dywizji Pancерnej w konwoju UNRRA. Z Niemiec wyjechał do Włoch, gdzie wstąpił do 2 Korpusu. Wraz z jego żołnierzami ewakuował się w 1946 r. do Wielkiej Brytanii. Na uchodźctwie działał w Stronnictwie Narodowym. W latach 1954 – 1966 był członkiem Egzekutywy Zjednoczenia Narodowego – władz wykonawczych Rady Jedności Narodowej.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na beczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI
Zdzisław Szipera

